

INFORMACJA

o wspólnym posiedzeniu

**Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji**

oraz

Komisji Ustawodawczej

nr posiedzenia: 195

nr posiedzenia: 260

data posiedzenia: 19 lipca 2022 r.

Porządek posiedzenia:

1. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 762, druki sejmowe nr 2024, 2339 i 2339-A).

Posiedzeniu przewodniczyli:

przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Aleksander Pociąg oraz przewodniczący Komisji Ustawodawczej Krzysztof Kwiatkowski.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji:

Rafał Ambrozik, Halina Bieda, Mariusz Gromko, Robert Mamątow, Marek Martynowski, Ewa Matecka, Gabriela Morawska-Stanecka, Aleksander Pociąg, Joanna Sekuła, Michał Seweryński, Lidia Staroń, Wojciech Ziemiak,

senatorowie członkowie Komisji Ustawodawczej:

Rafał Ambrozik, Marek Borowski, Bogdan Borusewicz, Krzysztof Brejza, Leszek Czarnobaj, Grzegorz Czelej, Jerzy Czerwiński, Stanisław Gawłowski, Stanisław Gogacz, Jolanta Hibner, Jan Maria Jackowski, Bogdan Klich, Magdalena Kochan, Agnieszka Kołacz-Leszczynska, Marek Komorowski, Małgorzata Kopiczko, Krzysztof Kwiatkowski, Jan Filip Libicki, Marek Martynowski, Krzysztof Mróz, Marek Pęk, Wojciech Piecha, Krzysztof Słoń, Lidia Staroń, Adam Szejnfeld, Aleksander Szwed, Wadim Tyszkiewicz, Jerzy Wcisła,

goście, m.in.:

Ministerstwo Sprawiedliwości:

sekretarz stanu Marcin Warchoń ze współpracownikami,

Prokuratura Krajowa:

dyrektor Biura Prezydialnego Tomasz Szafranski ze współpracownikami,

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich:

naczelnik Wydziału do Spraw Legislacyjnych i Ustrojowych w Zespole Prawa Karnego Michał Hara,

główny specjalista w Wydziale do Spraw Legislacyjnych i Ustrojowych w Zespole Prawa Karnego Piotr Zakrzewski,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka:

wiceprezes zarządu Piotr Kładoczny ze współpracownikiem,

Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”:

przedstawiciel Grażyna Stanek,
przedstawiciel Dominik Mrozowski,

Naczelna Rada Adwokacka:

dyrektor Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych Dorota Kulińska,

Krajowa Rada Komornicza:

wiceprezes Sławomir Szynalik ze współpracownikiem,

członek Naczelnej Rady Lekarskiej Piotr Pawliszak,

Polska Izba Paliw Płynnych:

radca prawny Adam Toczyński ze współpracownikami,

Krajowa Rada Kuratorów:

przedstawiciel Grzegorz Kozera,
przedstawiciel Andrzej Martuszewicz,

Uniwersytet Jagielloński:

kierownik Ośrodka Prawa Karnego Międzynarodowego i Porównawczego w Katedrze
Prawa Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Piotr Kardas,

Uniwersytet Wrocławski:

kierownik Katedry Prawa Karnego Materialnego na Wydziale Prawa i Administracji Jacek
Giezek,

Uniwersytet Gdański:

adiunkt w Katedrze Prawa Karnego Materialnego i Kryminologii na Wydziale Prawa
i Administracji Tomasz Snarski,

Krakowski Instytut Prawa Karnego Fundacja:

prezes zarządu Mikołaj Małecki,

Kancelaria Senatu:

pracownik Biura Legislacyjnego Beata Mandylis.

Ad 1.

Przedłożona Senatowi ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw nowelizuje przepisy 21 ustaw. Zmiany kodeksu karnego dotyczą 116 z 362 istniejących artykułów. To bardzo rozległa, systemowa nowelizacja, której celem jest wdrożenie polityki karnej zasadniczo odmiennej od obecnie obowiązującej. Ustawa zakłada zwiększenie surowości sankcji karnych, rozszerzenie instytucji nadzwyczajnego zaostrzenia kary oraz zmianę dyrektyw wymiaru kary w celu uwypuklenia funkcji ogólnoprewencyjnej i rezygnacji z funkcji wychowawczej. Ustawa ta w zasadzie powtarza (z niewielkimi dodatkami) treść ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 3451/VIII kad.), która na skutek wniesienia przez prezydenta wniosku o zbadanie jej zgodności konstytucją została uznana za niezgodną w całości z art. 7 w związku z art. 112 oraz z art. 119 ust. 1 konstytucji. Celem ustawy jest zwiększenie stopnia punitywności, a jego uzasadnieniem nie jest wysoka czy wzrastająca przestępczość, tylko chęć dalszego ograniczania przestępczości oraz ochrona istotnych wartości społecznych (życie, zdrowie, wolność seksualna) i zabezpieczenie społeczeństwa poprzez długotrwałą izolację lub wykluczenie z życia społecznego sprawców niebezpiecznych. Ustawa zmierza również do dalszego ograniczania sędziowskiej swobody orzekania, poprzez przeniesienie na prokuratora lub pokrzywdzonego inicjatywy w zakresie stosowania niektórych instytucji

prawnych oraz wprowadzenie automatyzmu orzekania, który uniemożliwia ocenę przez niezawisły i niezależny sąd potrzeby stosowania pewnych rozwiązań ustawowych.

Ustawę omówił sekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Marcin Warchoń.

Stanowisko prokuratora generalnego w sprawie ustawy przedstawił dyrektor Biura Prezydialnego w Prokuraturze Krajowej Tomasz Szafranski.

Nad omawianą ustawą przeprowadzono dyskusję. W dyskusji głos zabrali zaproszeni przez przewodniczących komisji eksperci z dziedziny prawa karnego, którzy przedstawili sporządzone przez siebie opinie na potrzeby prac nad ustawą.

Komisje wysłuchały ekspertów – naukowców, prawników, strony społecznej. Wszystkie głosy nt. ustawy były krytyczne.

Kierownik Katedry Prawa Karnego Materialnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. Jacek Giezek, wskazał, że ustawa w sposób rażąco zaostrza kary. Jego zdaniem dane statystyczne nie wskazują na wzrost przestępczości, a wprost przeciwnie – dostrzegalny jest spadek przestępczości. Wskazał na ograniczenie luzu decyzyjnego sądu, który orzeka o tym, co powinno spotkać sprawcę czynu zabronionego. Nowela w ocenie profesora wpływa na zwiększenie kazuistyki kodeksu karnego i rażące zakłócenie spójności sankcji przewidzianych w przepisach części szczególnej.

Zdaniem prof. Mikołaja Małeckiego z Krakowskiego Instytutu Prawa Karnego celem tej noweli nie jest walka z groźnymi przestępcami. Dochodzi do całkowitej przebudowy systemu wymierzania kary, do zaostżenia wymiaru kary za wszystkie możliwe przestępstwa, także nieumyślne. Nowelizacja rzutuje na wymiar kary za wszystkie czyny zabronione. Wg prof. Małeckiego oznacza to powrót do rozwiązań kodeksu karnego komunistycznego z 1969 r. Prelegent wskazał także na fakt, że rozwiązania zawarte w nowelizacji kodeksu nie uderzają w recydywę, ale w młodych przestępców, których karą należy wychowywać. Dodał, że widelki kary łącznej zostały rozszerzone z 20 do 30 lat. Oznacza to, że sprawca kradzieży wielokrotnych może być potraktowany w sposób niehumanitarny.

Prof. Piotr Kardas z Uniwersytetu Jagiellońskiego podkreślił, że mamy do czynienia z nowym kodeksem karnym. Podwyższenie górnej granicy kary do 30 lat oznacza elastyczność, ale też zwiększa punitywność systemu karnego. Te tendencje do surowości rozciągają się na cały model. To oznacza także wzrost kar bezwzględnej pozbawienia wolności.

Przedstawiciel rzecznika praw obywatelskich zwracał uwagę, że nie został dochowany warunek proporcjonalności kary do winy. Wskazywał, że brak możliwości ubiegania się o przedterminowe zwolnienie jest niezgodny z orzeczeniami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Przedstawicielka Biura Legislacyjnego Beata Mandylis przedstawiła uwagi zawarte w sporządzonej przez Biuro Legislacyjne opinii w sprawie ustawy.

Senator Michał Seweryński złożył wniosek o odłożenie dyskusji nad ustawą.

Wniosek został przyjęty przez aklamację.

Konkluzja:

Komisje nie zakończyły prac nad ustawą.

W posiedzeniu komisji nie uczestniczyły osoby wykonujące zawodową działalność lobbingsową.